

*Archief van het Bisdom van Antwerpen. Bewaard in het Rijksarchief te Beveren.
Ingebonden in perkamenten omslag 20 x 13,7 cm; gefolieerd, handschrift op papier, 32 bladzijden
waarvan 22 beschreven.
Transcriptie Jef Van den Bergh, november 2017.*

*Noot : de handgeschreven tekst wordt lijn per lijn weergegeven. Niet leesbare tekstdelen worden
tussen vierkante haakjes [] weergegeven. Tekstdelen die in het origineel zijn doorstreept resp. tussen
hakjes staan worden ook hier zo weergegeven. De transcriptie is letter per letter, al werd soms een
afgekort woord aangevuld.*

titel op voorzijde van de kaft :

**Seekere oude ordonantiën
ghebruijcken ofte als oude
statuiten aenghaende het
geniten van de proven van
den H Gheest des Beggijnhofs
van Antwerpen A ° 1501**

titel op achterzijde van de kaft :

**de ordinantie der
tafelen des heylighen
gheests**

folio 1 recto

Sancti spiritus assit nobis gratia

folio 1 verso

D' heilghe gheest daer alle goetheit af daelt
met uwer goetheit doch doerstraelt
alle dit herten die u goet urgeren
dat om uwen wille den aermen is gegeven
dat sijt alsoe moeten distribueren
datter gods eere in si gelegen ende haerder zielesalicheit
anders waert al verloren aerbeit
ende dat si niet te strict en soecken vermeerderinge van goede
maer wercken wel ende syn op hare hoedt
dat niemant door ghebreck en werde bedroeft van moede.

Maer gheeft meer dan u ordinancie hout ins bliden sinne
dat heeft den dienst des heylighen gheest inne
ende stuyt symonie in allen hoecken
want men heeft in gheene boecken
[daerinne] den heiligen geest soude geven om weder gheven
dat alsoe wilde doen hy mocht wel sneven
hanteert den dienst wyselic ende leeft bij rade
soe moech di comen tot gods ghenaden
danc ons soe brenghe die hoeghe dryewondichede
god vader god sone god heilighe gheest mede

Inden naem des vaders des
soens ende des heylighs geest etc.

Item om de consciencie te quijten den ghenen
oic den heylighen gheest regeren sullen
ende oeck die kinderen dien ontfanghen
sullen op dese condicie by goeder ordinancieën.

quijten : kwijten
regeren : besturen

Item waert dat yemant den heylighen geest
begheerde in synder noot een wijl tijts
ende daer na quijt wouden syn als hem
van andersins gracie geboerde die
en sullen niet verbonden syn dat te
betalen maer waert dat sy den heyligen
geest yet gaven oft een testament maecten
dat moegen sy wel doen.

begheerde : wenste
geboerde : gebeurde

Item noch alle die ghene die den heilighen
gheest begheeren die selen alle
haer goet dat si achter laten boven
scult den heylighen gheest laten na
haer doot ten waere dat si inde firmerie
trocken ende dan sal die Infirmerie half
haer goet hebben ende dander helft
den heilighen gheest als si inde
voirscreven Infirmerie trecken.

scult : schuld(en)
trocken : gaan naar, intrekken

Item waert sake datter enighe scholiere
bade om den heilighen gheest proven
dien salmenst gheven ende ghonnen
voer enich ander beghine al had si er
oock langhre ghewoent sonder haeren
chore te verliesen ende dus soe sullen sy hare uyt
ghewilligere oetmoedicht een persoen oft ii neder waert gaen.

scholier : leerling, koorlid
proven : prebende, toelage
ghonnnen : gunnen

ghewoent : gewoond
chore : kerkkoor

Item waert dat enich heylich gheesttkint
alsoe vele scults na haer doot liete als
dat de heilighe geest daer van schade
oft verlies hebben soude soe macher den
voirg. heiligen geest sijn hant af doen

ende latent voer die scult.

Item waert t'sake dat die heylighe geest kinderen sieck ofte suchtig waeren ende meer behoefden dan haer proeven soe sal hem den heiligen geest in haerder noot te hulpen comen ende bystant doen na syn vermoeghen.

suchtig : ziekelijk, ongezond

folio 3 recto

Item ware eenich heilich geest kint die de proven quijt woude sijn sal hem metten meesterssen vanden hove ende heilich geest meestersse beraden ende overcomen na die gheleghentheyte vanden tijde dat si die proven langhe ghehadt hebben ende doen den heyligen geest gracie uyt minnen ende niet van rechts wegghen.

meesterssen : meesteressen

overcomen: overeenkomen

Item alle die gheene die heilighe geest proevenen beset hebben die hebben gedaen tot dier meyninghen dat deen heilich geest kint alsoe veel hebben soude als dander, al is daer min oft meer toe beset dat sy deen den anderen doer sellen draghen ghelyc als Joffr. Swalen saliger gedachten heeft dair toe ghelaten vi rinsgulden effelyck soe esser meer die daer maer iiii rinsgulden effelyc toe en hebben ghelaten soe mach deen den anderen te hulpen oft te scaeyen comen.

beset: gekregen hebben, genoten

rinsgulden : Rijnse Gulden

scaeyen : schade, nadeel

Item men sal weten dat der proevenen des heylighs geests kynderen syn ix metter provenen van Joffr. Swalen diemen van rechts wegghen sculdich is te gheven den aermen om gods wille.

Item noch soe heeft Soete die costersse een proven vanden heiligen geest haeren leefdach welcke proven sy gecost heeft ende betaelt viii lb br eens maer dat

costersse : (kerk)kosteres

leefdach: levenslang

lb br : Brabants Pond (geldeenheid)

was uyt graciën want sy meer weert is
dies soe machse den heiligen geest gracie doen na
hair doot uyt minnen op dat syt heeft ende achter laet
ende sy ontfinc dese prove als men screef m ccccc ende ii [1502].

Item ick Digne Jacobs hebbe oock van
proven behouden mynen leefdach die
my die ouwe meesterssen ghegont
hebben alsoe wel alst my die nieuw
meesterssen geconsenteert hebben op
dese condiciën dat mijn suster kinderen
de helft van minen goede deelen sullen

geconsenteert : toegestemd

deelen teghen: delen in erfenis

folio 4 recto

tsegghen den heilighen gheest te weten
Neesken mijnder suster kinder die vier
meyskens ende Geyrtken mynder sustre soen
[ghecken] Teusken dat is de vijfte ende
niemant meer.

Item opten sueten naem Jhesus dach dan
salmen gheven den heilich geestkinderen
elc ix gr Br vore gruyt oft suker mede
te coepen dat sy meest van noode syn
ende dit heb ick Digne Jacobs geordineert
met rade van minen biechtvader ende alle
iiii die meesterssen vaanden hove hebbent
geconsenteert ende men sal den heylich
geestkynderen altoes haer proeven
vermeerderen ende niet verminderen want
ons dat wort bevolen vanden heeren vander
stadt als wy onse rekeninghe doen.

gr br : Brabantse Groten (geld)

geordineert: bevolen, bepaald

altoes: altijd, steeds

Item als die heilige geest meestersse die
proven besorghen sal opten sueten naem Jhesus
dach te weten die ix gr.Br die sal die
voirg. heylich meestersse coeck selen hebben
ende die costerssen ende ick Digne Jacobs
oock die den heilighen geest gedient hebben.

gr br : Brabantse Groten (geld)

coeck: gebak, taart, koek

Item ick Digne Jacobs heb begheert een
erfelijck jaerghetijde voer my ende voer
alle die ghene die den heilighe geest
gehad hebben nu hebben ende altyt hebben

jaerghetijde: verjaardag

sellen datmen vigilie lesen sal ende misse singen vigilie: nachtwake
 vander doornen croonen ons liefs heeren
 ende op sinte Laureys dach salmen een lof
 vander croonen singhen ende op den dach
 oeck een lof. Daer toe heeft sy gegeven
 in erfelycken renten ii florijnen vi [d.br.].
 Item noch heeft sy betaelt ii iaer desen
 voirg. dienst uter hant altemael uter hant : contant
 dits vore alle die ghene die den heiligen
 geest goet gedaen hebben by sonderlinge by sonderlinge : in het bijzonder
 Joffr. Swalen die een heylich gheest
 proven ghelaten heeft ende daer toe
 gegeven heeft in erfelijcken renten een lb vlae lb vlae : Vlaams Pond (munt)
 dwelc men heffende is inde hooch strate
 op een huys geheeten den Gulden Schilt.

Item van desen voirscrevenen dienst hebben
 die scholieren die penninghen ontfanghen
 int iaer xv^C xii [1512] op sinte Mariën Magdalena
 daghe in presenciën Joffr. Adriane Joos
 ende Anna [Gabri] ende ick Lynken [Vanderey].

folio 5 recto

Item hier wort begeert dat die heilighe
 geest meestersse een wasschen keerse
 van eenen halven ponde sal bernen vore bernen : branden
 die croone ons heeren op den avont ende dach
 ende voert uyt laten bernen.

**Item dits d'uytvaert diemen voer
die heilich geest kinderen doen sal**

Item inden iersten der kercken vi lb was lb : pond (gewicht)
 te weten elcke keerse ander half pont.
 Item den prochiaen ter uytvaert onder half
 pont spijnden. spijnden: uitdelen
 Item ten sevensten oock noch een-half iii vierendeel was.
 Item ten dertichsten een half lb oock
 Item ten iaerghetyde een half lb [maect]
~~tsamen iii lb was~~ oock iii vierendeel.
 Item ter uytvaert ten sevensten ende ten dertichsten
 ende ten iaerghetyde setten een n op den outaer.

Item het is geconsenteert in over menighen tyt
in gebrecken datmen elken heilige geest kinde
een dertichste doen sal van stonden aen ende
dan salmen een wasschen keerse van een
vierendeel bernen voir den heylighen gheest.
Item die vroemisse ende alle die xxx dagen lanck.

stonden : tijdsduur

vroemisse: vroegmis

Anno domini m ccccc i [1501]

Item ten versuecke van Digna Jacobs meestersse
der taflen des heylichs gheests vanden
begijnhove ende oock mede die hofmeesterssen
soe is geconsenteert by den heeren schepenen
ende borghe meesteren te weten doen ter tyt heere
Gielis van Berchem borchmeester synde als
dat die heylighe gheest voirg. sal mogen
malen vry sonder acchijse iaerlycx xii viertelen
terwen ende niet dair over want wy souden
wel verboeren ende niet weten waer wy mede
souden af staen ende voert niemant laten
malen uyt vryenscappen tsy backer oft niemant
dan die xii viertelen voirg. tot des
heylichs gheests behoeff.

acchijse : belasting

verboeren: verbeuren

In 't rogghen broot vander heylighen
gheeste moet altoos bliven voegen de vi lb eens.

In 't witte broot van dien v vierendeel.

folio 6 recto

In dit heb ick Digne Jacobs
over gegeven der heylich gheest
meestersse Joffr. Janne Willems nu syeck

In den iersten een cleen spenneken
gheteekent met iii anders cruijcen
Item noch een cleen [boedsyken]
Item noch meer eenen stannen com
Item noch een tennen juperken daerinne den wyn
mede meet.

spenne: zitbank met kastje onder
cruijce : kruis

stannen com: tinnen kom (?)
(j)uperken: inhoudsmaat

Item een steenen wijn cruycke
met eenen tennen schilt van iii potten.
~~Item noch een bert vander heilighe drie~~

bert: plank, paneel

~~vuldicheit daer onder gescreeven staet~~
~~" Hoemen den heilighen gheest regeren sal "~~

regeren : besturen

Item die heylighe gheest meestersse moet
der kercken besorghen iaerlycx ii gulden
tot reparaciey vanden kercken van buten van muren
ende van dacke welcke ii gulden aen
gheleet syn met des heylighs gheests
renten aende stadt nu te kersmisse
laetst leden anno m ccccc ende xii [1512]
Item dese ii gulden erflijc sijn ghequiten vander stad
ende de kerckmeesterssen hebben den penningen alhire.

kersmisse : Kerstmis

Item Magriet Saeftinx saliger ghedachten
heeft gecocht ende betaelt een provene
inde Infirmierie voer welcke proven
sy heeft gegeven ende betaelt ii lb br effelyck
der voirscreven Infirmierieën [waarvan] datmen een
boven proven sal houden alst van noot is
ende dat ten eewighen daghen duerende.
Ick Digne Jacobs heb dit doen scrijven
om dat niet verdonckert en soude werden
noch achter gelaten ende om der voirscrevene
Magrieten Saeftinx saliger gedachten haeren
utersten wille te volbringhen waer toe dat si
die iii lb effelyc gelaten ende ghegeven
heeft om den armen te spisen ende dorstigen te
laven inder voirscreven infirmariën altoes
ende euwelyck duerende boven die thiene
ander provenen die dair syn ende voirscreven
Magriet Saeftinx leet begraven voir den choor.
In kennissen der waerheit soe heb ick Joffr.
Digne Jacobs dit doen ter kennissen ten
euwighen daghen in memorieën te bliven
na myn doot want icker mede woonde
ende wel wiste dat dit waer is.

proven : prebende, toelage

lb br : ponden Brabants

thiene : tien

proven : prebende,

folio 7 recto

Item Digne die heylighe gheest meestersse
heeft doen maken een droech metalen
stove voir die heylighe gheest kinderen om

droech: droog

stove: voetstoof (?)

des winters te oorboren ende besighen des
yemant vanden heylighen geest kinderen voirscreven
syeck syn sal.

~~Item noch heeft deselve laten maken eenen
grooten witten pels met mouwen ende voir
open daer mede de voirscreven kinderen
op ende af selen moegen gaen alsi sieck syn
ende haer cleden met []~~

Item noch heeft deselve laten maken een
wit wollen lyf roccken met mouwen
om mede int bedde te liggen want se sieck syn.

Item alle dese punten voirscreven willen
die iiii hoff meesterrssen onderhouden
hebben vander heylich gheest meesterssen
nu is ende naemaels wesen sal.

Item als eenich vande heyligen geestkinderen
inde infirmarie wil trecken ende 't seghen
den heilighen geest willen af staen oft datter
ist dat sake dat beter is dat sy inde
firmerie draghen dan sy den heilighen geest
laten soe sal die voirscreven infirmarie den
heilighen geest dat op legghen ende haer
wensch goet setten sy laten scatten van
eenen ouden clerecoeper om weerds wille
want sytse el weten wat weert is
ende hebben haeren iet daer voir ghedaen.

't seghen : tegen, aan

scatten: schatten

Item als men [duerghetyde] houden oft doen sal
vanden heylich geest kinderen vanden doornen
cronen onsheeren Jhesus Christus dan sal die
heilige gheest meestersse een keerse besorghen
van eenen halven ponde ende die keerse sal
die costersse ontsteken ende uytdoen als men
den voirscreven dienst doen sal ende noch
soe sal die voirscreven costersse ii blauwe gardijntiëns
hanghen inde vasten een van die doorne croone
ende een van sint Begga hierse voer sal dies
soe heeftse iii N opden sueten naem Jhesus dach.

folio 8 recto

**Item dit syn die heylich
gheest kinderen**

Item Magryete Van Eynde die ontfinck
den d'heylighen gheest anno alsmen
screeff m v^c ende xiv [**1514**]

Item Maeiken Fleers die ontfinck den
heylichengheest alsmen screeff
m v^c ende xcx [**1519**]

Item Aeraenken Bosschaert die ontfinck
den heylighen gheest alsmen
screeff m v^c ende een [**1501**]

Item Berbele Biremans die ontfinck den
heylighen gheest anno xv^c ende x [**1510**]
den xii^{ten} dach van octobri.

Item Magryete Breemans die ontfinck
den heylighen gheest anno alsmen
screeff xv^c ende xi [**1511**] ultima aprilis.

Item Anna Rogghen scholiere ontfinck
den heylighen gheest anno alsmen
screeff m xv^c ende xi [**1511**] ultima aprilis.

Item Peternelle Arens die ontfinck
den heylighen gheest anno xv^c ende xi [**1511**]
op sinte Andreas avont.

Item hier syn vii heylich geest kynder
ende daer behoerter ix te syne.

Item Digne de heylichgeest meestersse
ende Soete die costersse dese syn beyde
boven proven.

~~Item Maergriete Beerkeleer die ontfinck
den heilighen geest anno xv^c ende xv [**1515**]~~

~~den xx dach in november.~~

Folio 9 recto

Item noch soe heeft Lijnken Dons de costersse een proeven vanden heijlighen gheest haren leefdach welcke proeven sij ghecost heeft ende betaelt ix lb br Brabants eens ende sij ontseijt dese proeve als meesteres m xv^C ende xvii [1517].

Item noch soe heeft Lijsken Clijrs een proeven vanden vanden heijlighen gheest haren leefdach welcke proeven sij ghecost heeft ende betaelt x lb br eens ende sij ontfinc dese prove als men screef m xv^C ende xvii [1517] in meij

Item noch heeft Magriete Custers ghecocht opten heilighen geest i lb lijfrenten voer welck pond voerscreven de selve Magriete de heilighen geest voerghenaempt ghegeven heeft x ponden eens ende die selve pond lijfrenten sal de voerghenoemde Magriete iaerlijcx heffen alle iare sintiansmisse ende den ierste termijn sal sijn sintiansmisse anno xv^C ende xix [1519].

Item Magriete Van Eynde alias Maes heeft ghecocht opden heiligen geest iii ringgulden lijfrenten waer voere sij Magriete voergescreven gegeven heeft vi ponden Brabants eens welcke iii ringgulden lijfrenten verschijnen sullen voerden iersten termine sintiansmisse anno xv^C ende xix [1519].

~~Item Ioffr. Katlijne Florijns heeft ghecocht~~

Item Lynken Florijns ontfinc den heilighen geest als men screef anno xv^C ende xviii [1518] den x^{sten} dach septembris.

Item Cornelie Backers die ontfinc den heilighen geest als men screef anno xv^C ende xviii [1518] den derthienden dach februarij. Ende int ontfanghen des heilichs geest heeft de selve ioffr. Cornelie voerscreven begheert ende ghemaect

met consente des prochiaens ende der meesterssen
allen als dat den heilighen geest iaerlycx
nae haer doot erflijcx ende euwelijcx duerende
alle iare doen singhen salle den lof vanden heiligen
sacramente op sinte Katlinen avonts.

folio 10 recto

Item Joffrowe Dijgghene Peters heeft
ghecocht opten heilighen geest ii rinsgulden
lijfrenten waer voere sij joffrowe Dijggene
Peters voerscreven gegeven heeft iiii pond Brabants
eens welcke ii rinsgulden lijfrenten
verschijnen sullen voerden iersten termine van
betalijngen vallen sal den neghste dach van
april anno vijthien hondert neghethiene [1519].

Item Lijsbet Lammens ontfinck den
heilighen geest als men screef
anno xv^c xx iii januarij [1520]
ende sij gaf den heiligeest
weeder over in tjaer anno
xv^c ende xxii [1522] daer gaf sy den
heiligeest vore ponden x

Item Kateline Claus ontfinck
den heylighen geest anno
xv^c xxxii [1532] in augustus.

Item sint Jansmisse int midtsomere anno
xv^c ende xxvi [1526] liet Maryken Floris de
proeve vander tafelen des heylighen geest
de welck proeve altoen over nam
ende aenverde Joffr. Lysbetten Dobbelaers
want de selve proeve van hares vader
gelaten ende gefundeert was.

Item Margriete [Eeveraert] ontfinck den
heylighen geest anno xv^c xxix [1529] den
ix^{ten} dach november.

Item Lijbet Van [Zanthoven] ontfinck
den heylighen geest anno xv^c xxxi [1531]

in Julius.

Item Peternelle Van Pruysen
ontfinck den heylighen geest
anno xv^C xxxii [1532] november.

Item Lijsbet [Scoellers] ontfinck
den heylighen geest in den
mey anno xv^C xxxv [1535]

folio 11 recto

Item Gigne Jonskers heeft den
heylighen geest ontfaen xv^C
xxi [1521] en als sij sterft soe sal
de heylighen gheest comen
deylen teghen haer dochter
Margriete Keysers.

in de linkermarge :

na haer doot sal sy laten de heylighen geest ii lb
en Gigne Jonkers [heeft ghelonen]
anno xv^C xliii [1543] in meye na haer doot

Item [ssel] ontfinck de heylighen
geest anno xv^C xxxviii [1538] in [Juylius].

Item Peternelle ontfanct den
geest anno xv^C xl [1540] in meye.

Helena ontfinck den heylighen geest
anno xv^C xlii [1542] in merte.

Madelena De [resse] ontfinck
den heylighen geest anno xv^C
lxiii [1563] in meye.

Item Nelle die porteres plecht te syne ontfynd
den heylighen gheest om gods wyl doen
sy oept nijen beghynhoef quam woenen
anno xv^C xlvii [1547] in julyus.

Item Claerken Van Brussel ontfync den heijlijghen
geest om godes wil anno xv^c l dry [1553] xv dach van maert

Item [Eelken] Lamberichs ontfynck den heyligen
geest om godswyl den vii dach meye anno xv^c lxxv [1565]

Item Paschijne Debie ontfijnc den heijlighen
gheest om gods wijl anno xv^c achtensestiche [1568]
den xxvi dach november

Item [Tanneken Gheriet] ontfijnck den heilygen
gheest om gods wijl anno xv^c lxxii [1572]
den xxvii dach september

Item [sa Van Kerboren] ontfijnc den
heijlighen gheest om gods wijlle den
anno xv^c lxxiii [1573] den xii Juinius

Item Lijnken v heeft den heijligen
geest ontfanghen dien xx ocktober
lxxxvi [1586]

- o O o -